

De vraag voor de maand november was:*Helpt koninginnenteelt om vriendelijke bijen te krijgen?*

Helaas mochten we van u geen antwoord ontvangen. De vraag voor de maand september was: Hoe gaat u om met agressieve bijenvolken? Een verlaat antwoord op die vraag geeft ons de heer Sauren. Een verklaring voor het door hem beschreven gedrag is niet zo eenvoudig te geven omdat agressie verschillende oorzaken heeft. Het hieronder beschreven verschijnsel lijkt meer voor te komen bij bijenvolken van het 'landras' waarbij de imker niet gewerkt heeft aan selectie. De oorzaak heeft dan te maken met de erfelijke aanleg:

302 — kruisingen kunnen agressieve bijen opleveren.

Meestal zijn in een volk de werksters afkomstig van een groot aantal darren. Daardoor is het volk een mix aan eigenschappen van vaders kant. Als door een speling van de natuur de eigenschappen van enkele darren (bijvoorbeeld agressiviteit) de overhand krijgen, kan dat verklaren waarom een volk plotseling van karakter kan veranderen. Het antwoord van de imker: het agressieve volk een andere koningin geven. Het is al eens in ons maandblad beschreven hoe een zachtvaardige koningin een agressief volk snel weet te bedaren. Waarom? Wie het weet mag het zeggen.

Agressie bij bijenvolken

Op een kleine bijenstand op de volkstuin staan drie nagenoeg even sterke volken waaraan gewerkt moet worden. Het weer is gewoon; geen regen, een open lucht en niet echt warm. Alle volken vliegen zoals dat hoort. Het eerste en het tweede volk zijn rustig en er is geen probleem. Bij het derde volk zijn de vlieg-bewegingen even normaal als bij de beide anderen. Bij het optillen van het deksel van de kast van het doorgaans rustige volk komen echter een massa bijen als een wolk naar buiten. Het duurt geen vijf seconden of ze hebben mijn enkels gevonden. Het deksel direct weer gelegd en weggelopen van de stand achtervolgd door bijen.

Thuisgekomen heb ik getracht het aantal steken te tellen. Het waren er meer dan tweehonderd in elke enkel! 's Avonds en de dag erna kon ik niet lopen met die opgezwollen benen.

Een week later durfde en kon ik de stand weer opzoeken. Nu gelaarsd en gekleed in een dikke overall. De bijen vlogen weer normaal bij de drie kasten. Om elke verstoring te vermijden werden de beide andere kasten niet beroerd en heel voorzichtig werd het

deksel van kast drie opgetild. En weer kwam een wolk bijen te voorschijn die alle moeite deden om mij te verjagen. En niet alleen mij, maar ook enkele tuinders die op een afstand van vijftig meter aan het werk waren. Het besluit was snel genomen. Met de moeder wanhoop werden alle bijen die op de ramen zaten afgeklopt in een emmer water. De kast werd op een afstand neergezet. De raampjes die broed bevatten kwamen in de andere kasten. Die volken hebben die verder verzorgd en zijn in aard niet veranderd. De aanwezige honing werd geslingerd. En de bijen die het overleefd hebben moeten onderdak gekregen hebben bij de beide buurvölker.

Op een andere stand deed ik een soortgelijke ervaring op. Een normaal rustig volk bleek plotseling agressief te zijn. En na enkele dagen nog steeds. Deze bijen heb ik afgeklopt in een kist en die kist omgekeerd achter de hal op een boomstronk. Hopend dat de vliegbijen terug zouden gaan. Dat gebeurde echter niet. De hoop werd platter en ze zaten naast elkaar en vormden een grote schijf van bijen. En geloof het of niet, op de stronk zat de koningin. Nog nooit had ik een koningin dood gemaakt, maar deze heb ik met ware voldoening doodgedrukt. Laat de bijen maar zitten, die vliegen straks wel terug. Mooi niet dus. De volgende dag zaten ze er nog. En 's avonds regende het. De hele nacht. De volgende morgen was er nog niets veranderd. Omdat het een openbaar bos was, moesten ze echter weg. Een zesraams kastje werd dicht tegen de schijf aangezet. En toen gebeurde het ongelooflijke: Alsof iemand op een fluitje blies, zo draaiden de bijen hun kop naar dat kastje en begonnen naar binnen te lopen. Was het een minuut of twee? Toen was er geen bij meer te zien. In dat kastje heb ik een raam eitjes gehangen, waaruit een koningin geboren werd. Vanaf dat ze in het nieuwe kastje zaten waren ze weer zo tam en rustig zoals ik gewend was. Het 'wild' zijn trad plotseling op en was voorbij toen de koningin weg was. Als het weer gebeurt bij een volk zal ik op dezelfde manier te werk gaan.

Jacques Sauren, Veldhoven

De vraag voor de maand februari

Wanneer begint u na de winter in uw bijenvolken te werken? Waar begint u mee? De onderbak verwijderen of juist geven? Kunstraat inhangen? Alleen maar controleren of de moeder alweer aan de leg is? Doet u dat al in februari of pas eind april?

U kunt uw antwoord tot eind december naar de redactie sturen op brief, schijf of E-mail: redactie@vbnn.nl